

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО**

Електронне видання

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ ПОСІБНИК ДЛЯ
ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ З
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

**«СУЧАСНІ ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ ПИТАННЯ
ОХОРОНИ ЗЕМЕЛЬ»**

Рівень вищої освіти – третій освітньо-науковий рівень

Ступінь вищої освіти – доктор філософії

Галузь знань – 08 «Право» / 29 «Міжнародні відносини»

Спеціальність – 081 «Право» / 293 «Міжнародне право»

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО**

КАФЕДРА ЗЕМЕЛЬНОГО ТА АГРАРНОГО ПРАВА

Електронне видання

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ ПОСІБНИК ДЛЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ТА
САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

«Сучасні теоретико-правові питання охорони земель»

Харків 2025

Навчально-методичний посібник для практичних занять та самостійної роботи з навчальної дисципліни «Сучасні теоретико-правові питання охорони земель» для здобувачів третього освітньо-наукового рівня вищої освіти / Уклад.: Шарапова С.В., Лісова Т.В. Харків: Нац. юрид. ун-т імені Ярослава Мудрого, 2025. 38 с.

У к л а д а ч і:

Лісова Т.В.
Шарапова С.В.

ЗАТВЕРДЖЕНО
на засіданні кафедри земельного та аграрного права
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого
(27 серпня 2025 р., протокол № 1)

ЗМІСТ

1. Загальні положення.....	5
2. Загальний розрахунок годин лекцій, практичних занять.....	7
3. Програма навчальної дисципліни.....	8
4. Завдання до практичних занять та самостійної роботи.....	9
5. Рекомендації до виконання самостійної роботи	17
6.Критерії оцінювання результатів навчання	23
7. Самостійна робота здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії...	24
8. Рекомендована література.....	28
9.Нормативно-правові акти.....	33
10. Інтернет-ресурси.....	38

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Метою навчальної дисципліни «Сучасні теоретико-правові питання охорони земель» є формування у здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти професійних компетентностей, необхідних для глибокого розуміння, аналізу та вирішення складних теоретичних і практичних питань у сфері правової охорони земель. Дисципліна орієнтована на забезпечення високого рівня фахової підготовки аспірантів у галузі земельного права шляхом поглибленого вивчення нормативно-правових актів, теоретичних концепцій, сучасних підходів та наукових доктрин, що стосуються охорони земель як об'єкта правового регулювання.

У межах курсу аспіранти отримують системні знання щодо основ і механізмів правової охорони земель, вивчають питання взаємодії земельного, екологічного, адміністративного та цивільного права у процесі захисту земельних ресурсів, формують здатність аналізувати чинне законодавство з урахуванням європейських правових стандартів, практики Європейського суду з прав людини та сучасних викликів у сфері охорони довкілля.

Навчальна дисципліна також сприяє розвитку навичок наукового аналізу правових проблем, пов'язаних з охороною земель, формуванню умінь самостійно здійснювати наукові дослідження, оперувати сучасною юридичною термінологією, критично оцінювати наукові джерела, робити обґрунтовані висновки та пропонувати науково-обґрунтовані рішення щодо вдосконалення правового регулювання у сфері охорони земель.

Завдання навчальної дисципліни полягають у всебічному забезпеченні професійної, теоретичної та дослідницької підготовки аспірантів у сфері правової охорони земель та включають:

- забезпечення усвідомлення сутності, змісту та особливостей основних теоретичних положень земельного права, зокрема правових засад

охорони земель, як однієї з ключових функцій державної земельної політики, з урахуванням міждисциплінарних зв'язків із суміжними галузями права;

➤ вивчення актуальних теоретичних і практичних проблем у галузі охорони земель, аналіз сучасного стану нормативно-правового регулювання, правозастосовчої практики, наукових підходів до вирішення земельно-правових конфліктів, а також визначення перспектив і напрямів удосконалення правового механізму охорони земель;

➤ формування навичок науково-дослідницької роботи у зазначеній сфері правових знань, включно з умінням формулювати наукові гіпотези, обирати адекватну методологію дослідження, критично аналізувати джерела права, судову практику та наукову літературу, здійснювати правове прогнозування та розробку науково-обґрунтованих пропозицій щодо вдосконалення земельного законодавства;

➤ напрацювання практичних навичок і вмінь з правильного оцінювання правових проблем у галузі охорони земель, а також формування здатності до тлумачення, правового аналізу, роз'яснення та професійного консультування з питань правового забезпечення охорони земель, у тому числі в контексті юридичної практики, наукової, нормотворчої та експертної діяльності;

➤ розвиток умінь формувати обґрунтовану правову позицію, вести професійні дискусії, здійснювати комплексне дослідження юридичних проблем у сфері земельного права із залученням сучасних методів правової науки;

➤ сприяння формуванню здатності до інтеграції теоретичних знань у практичну діяльність, зокрема при розробці проєктів нормативно-правових актів, підготовці експертних висновків, участі у правозастосовчій практиці та розробці заходів із вдосконалення правового режиму охорони земель.

2. ЗАГАЛЬНИЙ РОЗРАХУНОК ГОДИН ЛЕКЦІЙ, ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень освіти	Дидактична структура навчальної дисципліни	
		очна та заочна форми навчання	
Кількість кредитів ЕКТС: 6	Галузь знань – 08 «Право»/ 29 «Міжнародні відносини» Спеціальність –081 «Право»/ 293 «Міжнародне право» Рівень освіти – третій (доктор філософії)	Нормативна	
Модулів - 2		Рік підготовки: <i>другий</i>	
Індивідуальне завдання (контрольні роботи)		семестр	
Загальна кількість годин - 180		4-й	
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних - 4 самостійної роботи здобувача - 8		40 год.	
		Практичні заняття	
		20 год.	
	Самостійна робота		
	120 год.		

3. ЗМІСТ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Модуль 1. Загальні засади правової охорони земель. Загальні положення земельного законодавства щодо правового регулювання охорони земель в Україні. Особливості формування наукової доктрини щодо правової охорони земель. Сучасні актуальні проблеми науки земельного права у сфері правової охорони земель. Поняття та сутність категорій «охорона земель», «правова охорона земель». Законодавче забезпечення правової охорони земель. Специфіка правового становища суб'єктів правовідносин у галузі правової охорони земель. Особливості правового режиму об'єктів охорони земель. Особливості змісту правовідносин з охорони земель.

Модуль 2. Адміністративно-правове забезпечення охорони земель. Поняття та завдання управління в галузі охорони земель. Система та компетенція органів державного управління у галузі охорони та відновлення земель. Функції органів управління у галузі охорони та відновлення земель. Поняття та порядок ведення державного земельного кадастру. Організація та порядок ведення державного контролю за використання та охороною земель. Поняття та порядок проведення землеустрою. Поняття та завдання моніторингу земель та ґрунтів. Особливості проведення обліку якості земель.

Модуль 3. Правова охорона земель при здійсненні господарської діяльності. Особливості правової охорони земель, що перебувають у приватній власності. Особливості правової охорони земель, що перебувають на умовах оренди. Особливості правової охорони різних категорій земель. Організаційно-правові заходи охорони земель, заходи з відновлення якісного стану земель. Консервація земель: нормативне забезпечення, порядок проведення. Правове забезпечення рекультивації порушених земель. Правове забезпечення проведення меліорації земель. Охорона земель від забруднення небезпечними речовинами. Заходи економічного стимулювання раціонального використання та охорони земель. Юридична відповідальність за порушення норм земельного законодавства про охорону земель.

4. ЗАВДАННЯ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

ЗАНЯТТЯ 1.

Охорона земель: поняття та значення. Становлення й розвиток інституту правової охорони земель. Сучасне правове забезпечення охорони земель.

Питання для обговорення

1. Загальні положення земельного законодавства щодо правового регулювання охорони земель в Україні.
2. Особливості формування наукової доктрини щодо правової охорони земель.
3. Сучасні актуальні проблеми науки земельного права у сфері правової охорони земель.
4. Поняття та сутність категорій «охорона земель», «правова охорона земель».
5. Законодавче забезпечення правової охорони земель.

Завдання

1. Підготуйте письмове есе відповідно до теми заняття.
2. Підготуйте анотування наукової додаткової літератури відповідно до теми заняття.

ЗАНЯТТЯ 2.

Суб'єкти, об'єкти та зміст правовідносин у галузі охорони земель.

Питання для обговорення

1. Специфіка правового становища суб'єктів правовідносин у галузі правової охорони земель.

2. Особливості правового режиму об'єктів охорони земель.
3. Особливості змісту правовідносин щодо охорони земель.

Завдання

1. Проаналізуйте правовий статус основних суб'єктів правовідносин у сфері охорони земель (наприклад, органів державної влади, органів місцевого самоврядування, землевласників, землекористувачів, громадських об'єднань).

Визначте, які з них наділені владними повноваженнями, а які лише обов'язками щодо дотримання вимог охорони земель.

2. Ознайомтесь із судовою справою, пов'язаною з порушенням вимог щодо охорони земель. Визначте, які суб'єкти брали участь у справі, який їх правовий статус та які обов'язки щодо охорони земель були порушені.

3. Розкрийте поняття та ознаки об'єктів правової охорони земель. Наведіть приклади земель, що мають особливий правовий режим охорони. Поясніть, як правовий режим таких земель відрізняється від загального режиму. Підготуйте письмове есе відповідно до теми заняття.

ЗАНЯТТЯ 3.

Теоретичні та практичні аспекти управління в галузі охорони земель.

Питання для обговорення

1. Поняття та завдання управління в галузі охорони земель.
2. Принципи державного управління в галузі охорони земель.
3. Система та компетенція органів державного управління в галузі охорони земель.

Завдання

1. Сформулюйте визначення поняття управління в галузі охорони земель з точки зору: земельного права; екологічного права; адміністративного права.

Порівняйте ці визначення та поясніть, у чому полягають їх відмінності.

2. Наведіть приклади конкретних управлінських рішень, що приймаються в галузі охорони земель. Оцініть, які завдання управління реалізуються через ці рішення.

3. Проаналізуйте чинне законодавство (Земельний кодекс України, Закон України «Про охорону земель») та визначте, наскільки чітко в ньому сформульовані завдання управління в цій галузі. Запропонуйте конкретні шляхи вдосконалення нормативного регулювання.

4. Складіть таблицю з переліком органів державного управління в галузі охорони земель (центральні органи виконавчої влади, спеціально уповноважені органи, місцеві органи влади тощо), зазначивши:

- рівень органу (центральний, регіональний, місцевий);
- основні функції в галузі охорони земель;
- приклади конкретних повноважень.

ЗАНЯТТЯ 4.

Правове регулювання організаційних заходів в галузі охорони земель.

Питання для обговорення

1. Які організаційні заходи в галузі охорони земель передбачені чинним законодавством України та якими нормативно-правовими актами вони регламентуються?
2. У чому полягає роль організаційних заходів у забезпеченні правового механізму охорони земель?
3. Функції органів управління у галузі охорони земель.
4. Поняття та порядок ведення державного земельного кадастру.

5. Організація та порядок ведення державного контролю за використання та охороною земель.
6. Поняття та порядок проведення землеустрою.
7. Поняття та завдання моніторингу земель і ґрунтів.
8. Особливості проведення обліку якості земель.

Завдання

1. Підготуйте письмове есе відповідно до теми заняття.
2. Підготуйте анотування наукової додаткової літератури відповідно до теми заняття.
3. Порівняйте організаційні заходи охорони земель, які проводяться: на землях сільськогосподарського призначення; на землях промисловості; на землях природно-заповідного фонду.

ЗАНЯТТЯ 5 - 6.

Правова охорона земель сільськогосподарського призначення.

Правова охорона ґрунтів.

Питання для обговорення

1. Правова сутність охорони земель сільськогосподарського призначення.
2. Правовий режим земель сільськогосподарського призначення та його основні ознаки.
3. Обов'язки землевласників та землекористувачів щодо охорони земель сільськогосподарського призначення.
4. Які заходи передбачає законодавство для запобігання виснаженню та забрудненню ґрунтів?
5. Правові наслідки порушення вимог щодо охорони ґрунтів.

Завдання

Підготуйте письмове есе за темою:

1. Наскільки ефективним є правове регулювання охорони сільськогосподарських земель в Україні на сучасному етапі?
2. Чи достатньо інструментів впливу держава має для запобігання деградації ґрунтів ?
3. Як впливають сучасні виклики (воєнний стан, зміна клімату, інтенсивне землеробство, урбанізація) на підходи до правової охорони ґрунтів?
5. Які європейські практики охорони сільськогосподарських земель можуть бути імплементовані в Україні?

ЗАНЯТТЯ 7.

Особливості правової охорони різних категорій земель.

Питання для обговорення

1. Особливості правової охорони різних категорій земель.
2. Які основні чинники впливають на встановлення особливостей правової охорони земель тієї чи іншої категорії в законодавстві України?
3. Як співвідносяться загальні вимоги щодо охорони земель зі спеціальними нормами, що стосуються окремих категорій земель?
4. Які спільні риси та відмінності можна виділити в механізмах правової охорони різних категорій земель за сучасним українським законодавством?

Завдання

1. Підготуйте письмове есе відповідно до теми заняття.
2. Анотування наукової додаткової літератури відповідно до теми заняття.
3. Проаналізуйте чинне законодавство України. Як законодавство враховує специфіку різних категорій земель при встановленні охоронних заходів.
4. Побудуйте таблицю, у якій порівняйте правовий режим охорони різних категорій земель за наступними критеріями:
 - правова мета охорони;
 - основні обмеження щодо використання;

- органи, відповідальні за охорону;
- спеціальні заходи охорони;
- юридична відповідальність за порушення.

Категорії земель оберіть на власний розсуд згідно зі ст. 19 Земельного кодексу України.

ЗАНЯТТЯ 8.

Правове регулювання відновлення земель.

Питання для обговорення

1. Організаційно-правові заходи охорони земель, заходи з відновлення якісного стану земель.
2. Консервація земель: нормативне забезпечення, порядок проведення.
3. Правове забезпечення рекультивації порушених земель.
4. Правове забезпечення проведення меліорації земель.

Завдання

1. Ознайомтесь з положеннями: Земельного кодексу України, Закону України «Про охорону земель».

Дайте визначення термінам: *відновлення земель, рекультивація, консервація*. Визначте правову мету та основні етапи відновлення земель. Назвіть основних суб'єктів, відповідальних за проведення відновлювальних заходів.

2. Складіть покроковий правовий алгоритм здійснення рекультивації земельної ділянки, що зазнала порушень внаслідок гірничодобувної діяльності. У алгоритмі зазначте:

- правову підставу проведення робіт;
- необхідну документацію;
- погодження з уповноваженими органами;
- контрольні етапи та відповідальність за невиконання робіт.

ЗАНЯТТЯ 9.

Особливості правової охорони земель від забруднення небезпечними речовинами в Україні.

Питання для обговорення

1. Охорона земель від забруднення небезпечними речовинами.
2. Заходи економічного стимулювання раціонального використання та охорони земель.

Завдання

1. Проаналізуйте чинне законодавство України з метою:

- Визначити поняття *небезпечні речовини та забруднення земель*;
- Виокремити основні правові механізми охорони земель від забруднення;
- Вказати обов'язки землевласників та користувачів щодо запобігання забрудненню.

Форма виконання: коротке есе або аналітична довідка (1–2 сторінки).

2. Підприємство, що займається виробництвом агрохімікатів, не санкціоновано розмістило відходи на території, прилеглій до сільськогосподарських земель. У результаті відбулося забруднення ґрунту речовинами, що перевищують допустимі норми.

- Визначте, які правові норми були порушені.
- Назвіть органи, які мають реагувати на зазначену ситуацію.

ЗАНЯТТЯ 10.

Юридична відповідальність у галузі охорони земель.

Питання для обговорення

1. Види юридичної відповідальності за порушення вимог щодо охорони земель в Україні.

2. Адміністративна, цивільно-правова та кримінальна відповідальність за порушення земельного законодавства: особливості.

Завдання

1. Складіть таблицю, у якій класифікуєте види юридичної відповідальності за порушення земельного законодавства про охорону земель за такими критеріями:

Вид відповідальності	Підстава застосування	Суб'єкти, притягаються	що Органи, притягують	які Приклади порушень
-------------------------	--------------------------	---------------------------	--------------------------	--------------------------

2. Фермерське господарство здійснювало обробку ґрунтів із використанням агрохімікатів з порушенням вимог екологічної безпеки. Внаслідок цього відбулося забруднення сусідніх земельних ділянок.

- ✓ Визначте, які види відповідальності можуть бути застосовані до порушника.
- ✓ Вкажіть органи, що мають повноваження складати відповідні документи (приписи, протоколи).
- ✓ Опишіть процедуру притягнення до відповідальності та можливе відшкодування збитків.

3. Підготуйте анотування наукової додаткової літератури відповідно до теми заняття.

4. Підготуйте письмове есе відповідно до теми заняття.

РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИКОНАННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Самостійна робота *здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії* є невід'ємною складовою освітнього процесу в Університеті, яка передбачає, що заплановані завдання виконуються під методичним керівництвом викладача, але без його безпосередньої участі. Цей вид роботи виступає основним засобом засвоєння навчального матеріалу в час, вільний від обов'язкових навчальних занять.

Завдання самостійної роботи здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії:

- ✓ систематизація і поглиблення знань, умінь і практичних навичок, набуття компетентностей відповідно до обраної спеціальності;
- ✓ набуття умінь і навичок науково-дослідницької роботи;
- ✓ інтеграція наукової, освітньої і виробничої діяльності;
- ✓ розвиток мотивації до навчання й поглиблення професійних наукових і практичних інтересів, прищеплення світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних цінностей;
- ✓ формування умінь і навичок планувати й раціонально використовувати вільний від аудиторних занять час, застосовувати інформаційні технології, опрацьовувати джерела інформації для успішного засвоєння освітньо-професійної програми за спеціальністю.

У ході самостійної роботи здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії :

- ✓ засвоює теоретичний матеріал з навчальної дисципліни, що вивчається (засвоєння лекційного курсу, а також окремих його розділів, тем, положень і т. д.);
- ✓ закріплює знання теоретичного матеріалу, використовуючи необхідний інструментарій практичним шляхом (розв'язання задач, тестів для самоперевірки тощо);

- ✓ застосовує отримані знання та уміння для формування власної позиції, теорії, моделі (написання наукової статті, тез наукової доповіді).

Самостійна робота здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії з навчальної дисципліни «Сучасні теоретико-правові питання охорони земель» включає:

- анотування наукової додаткової літератури;
- узагальнення судової практики;
- письмове есе за вузькоспеціальною проблемною тематикою;
- написання наукових статей, тез наукових доповідей;
- створення презентаційних проєктів.

Анотування наукової додаткової літератури.

Полягає у складанні анотацій опрацьованої земельно-правової наукової літератури.

Анотування є формою самостійної роботи, яка потребує відповідного ґрунтованого аналізу запропонованої наукової літератури. Анотація додаткової наукової літератури має містити назву, прізвище автора та коротку характеристику публікації, викладення її основних положень. Анотація має висвітлювати сутність публікації, є стислою характеристикою змісту монографії (розділу монографії), статті та інших матеріалів з формуванням власних узагальнень та оцінок щодо предмета дослідження анотованого джерела. Також анотація має містити висновки щодо практичної та теоретичної значущості анотованого джерела.

Узагальнення судової практики.

Проводиться з метою вивчення та правового аналізу правових позицій ВП ВС, практики судів щодо застосування земельного законодавства, внесення пропозицій з його удосконалення.

Узагальнення судової практики проводиться за певною категорією справ (юрисдикційні спори, що виникають із земельних правовідносин) у судах загальної, господарської й адміністративної юрисдикції.

За результатами узагальнення судової практики складається звіт, де зазначається тематика проведеного узагальнення, кількість опрацьованих судових справ, їх загальні та відмінні риси, особливості застосування земельного законодавства у конкретних справах, правовий висновок за результатами узагальнення, пропозиції з удосконалення земельного законодавства.

Письмове есе за вузькоспеціальною проблемною тематикою.

Виконується з метою поглибленого вивчення окремих проблем земельно-правового регулювання. Есе виражає індивідуальні уявлення автора про земельно-правові явища й має філософське спрямування.

Наукова стаття готується за актуальною проблематикою відповідно до теми дисертаційного дослідження.

Структура наукової статті має відповідати вимогам п. 3 постанови Вищої атестаційної комісії України «Про підвищення вимог до фахових видань, внесених до переліків ВАК України» від 15 січня 2003 р., № 7-05/1 (URL: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v05_1330-03#Text), зокрема, стаття повинна містити такі необхідні елементи: постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями; аналіз останніх досліджень та публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор, виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, яким присвячується означена стаття; формулювання цілей статті (визначення завдання); виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів; висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку.

Написання тез наукової доповіді проводиться за актуальною проблематикою відповідно до теми дисертаційного дослідження.

Тези наукової доповіді готуються відповідно до вимог, визначених організаційним комітетом відповідної наукової конференції. Як правило, обсяг тез наукової доповіді становить не більше 4-х сторінок формату А-4. Тези наукової доповіді мають містити пропозиції з удосконалення теоретичних положень земельного права або ж земельного законодавства України.

Створення презентаційних проєктів.

Це результат самостійного вивчення будь-якої земельно-правової проблематики зі створенням презентації за результатами роботи. Презентаційний проєкт - навчально-пізнавальна, дослідницька, творча діяльність, яка включає мету, узгоджені методи, способи дослідження, й спрямована на досягнення загального результату з розв'язування певної земельно-правової проблеми.

Поточний контроль знань здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії

Завданням поточного контролю (ПК) є перевірка розуміння та засвоєння навчального матеріалу, умінь самостійно його опрацьовувати, здатності осмислити зміст теми чи розділу, вміння правильно тлумачити норми земельного, природоресурсного, аграрного й іншого суміжного законодавства, уміння публічно чи письмово презентувати отримані знання та підготовлений матеріал на практичних заняттях або в аспірантській науково-дослідній роботі.

Поточний контроль здійснюється викладачами, які ведуть лекційні та семінарські заняття як під час аудиторних занять, так і в час позааудиторної роботи у терміни, визначені робочим планом навчальної дисципліни.

Формами поточного контролю знань здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії і одночасно оціночними засобами є: усне опитування, завдання до практичних занять, письмова контрольна робота (тестові завдання або поєднання тестових завдань разом із розгорнутою письмовою відповіддю на теоретичні питання; письмове вирішення практичного завдання тощо); колоквиум; перевірки індивідуальних завдань, перевірка виконання самостійної роботи.

Кафедрою земельного та аграрного права визначений перелік об'єктів поточного контролю знань і умінь здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії під час проведення практичних занять та об'єктів контролю, які віднесені до індивідуальної роботи. Рівень (якість) набутих аспірантом знань і умінь по кожному з об'єктів оцінювання визначається під час навчальних занять, у відповідях на завдання контрольної роботи та у виконаних індивідуальних завданнях.

Об'єктами поточного контролю знань здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії з навчальної дисципліни є: систематичність та активність роботи на лекційних і семінарських заняттях, повнота і ґрунтовність відповіді на питання плану практичного заняття; уміння обґрунтувати свою думку при обговоренні доповіді; повнота і переконливість наведених доводів при розв'язанні практичних задач, у процесі проведення інтерактивних форм навчання; посилення на норми національного та міжнародного права, судову та правозастосовчу практику за поточною темою; виконання письмових практичних завдань; виконання контрольних робіт, індивідуальних завдань та інших видів самостійної роботи.

Оцінювання результатів засвоєння навчальної дисципліни «Сучасні теоретико-правові питання охорони земель» передбачає проведення поточного та підсумкового контролю і здійснюється на основі накопичувальної бально-рейтингової системи.

Поточний контроль знань включає:

- контроль якості засвоєння програмного матеріалу навчальної дисципліни на практичних заняттях із застосуванням таких засобів: усне/письмове опитування, експрес-опитування, вирішення практичних завдань, участь у розробці кейсу, захист есе або реферату за ініціативи аспіранта. Поточний контроль має на меті перевірку рівня підготовки аспіранта у вивченні поточного матеріалу. У ході практичного заняття здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії може отримати оцінку за трибальною шкалою (0, 1, 2, 3);
- виконання здобувачем вищої освіти ступеня доктора філософії впродовж семестру завдань для самостійної роботи (підготовка презентації, есе, реферату, наукових статей, написання тез наукових доповідей). Максимальна кількість балів за самостійну роботу (індивідуальна робота) – 10 балів.

Формою підсумкового контролю знань здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни є іспит.

Розподіл балів між формами організації освітнього процесу і видами контрольних заходів:

Поточний контроль					Підсумкова оцінка знань (іспит)
Модуль № 1	Модуль № 2		Модуль № 3	Самостійна робота аспірантів (індивідуальна робота)	
max 10		max 10		max 10	max 60

Критерії оцінювання результатів навчання

Вид контролю	Кількість балів	Критерії (за кожною з оцінок)
Поточний контроль на практичному занятті	Max 3	Відмінне засвоєння навчального матеріалу з теми, можливі окремі несуттєві недоліки. - засвоєння основної та систематичне опанування додаткової наукової літератури, знання чинного законодавства з відповідних тем, рекомендованих у навчально-методичному посібнику; - правильне розв'язання практичних завдань, засноване на застосуванні конкретних правових норм та судової практики, високий рівень засвоєння практичних навичок за певною темою.
	2	Добре засвоєння матеріалу з теми, але є окремі помилки. - достатній рівень та обсяг вирішення практичних завдань, наявність практичних навичок для засвоєння теми.
	1	Задовільний рівень засвоєння матеріалу, значна кількість помилок.
	Min 0	Незадовільний рівень засвоєння матеріалу.
Самостійна робота (Індивідуальна робота)	Max 10	Робота оформлена відповідно до вимог кафедри. Робота не містить методологічних помилок, є посилання на джерела та власні висновки. При захисті продемонстровані глибокі знання теми, а також доведеність висновків, позицій, класифікацій тощо.
	7	Робота оформлена відповідно до вимог кафедри. Робота містить незначні методологічні помилки, є

		посилання на джерела, є власні висновки. При захисті продемонстровані достатні знання теми, а також доведеність висновків, позицій, класифікацій тощо.
	4	Робота оформлена відповідно до вимог кафедри, але з незначними помилками. Робота містить методологічні та змістовні помилки, є посилання на джерела, є власні висновки. При захисті продемонстровані достатні знання теми, але виникли проблеми з аргументації окремих понять та суджень у роботі, доведеність висновків.
	1	Робота оформлена з помилками та порушеннями кафедральних вимог щодо форми роботи. Робота містить методологічні та змістовні помилки, використано недостатню кількість джерел для обґрунтування дослідження та висновків. При захисті виникли труднощі щодо розкриття змісту теми, наведення аргументів стосовно окремих положень роботи та обґрунтованості і доведеності висновків.
	Min 0	Робота оформлена неналежним чином, без посилання на джерела та містить методологічні помилки. При захисті автор роботи не може продемонструвати знання з обраної теми, навести аргументацію понять та здійснити аналіз інформації. Робота виконана з порушенням вимог академічної доброчесності.

Самостійна робота здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії

1. Зміст та призначення самостійної роботи аспірантів.

Самостійна робота здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії

– це самостійна діяльність аспіранта, яку викладач планує разом з

аспірантом, але виконує її аспірант за завданнями та під методичним керівництвом і контролем викладача без його прямої участі.

Призначенням самостійної роботи аспіранта є: поглиблення власних уявлень і знань про окремі теоретичні аспекти відповідної проблематики, формування на цій основі загальних, фахових і предметних компетентностей у сфері земельно-правового регулювання.

2. Форми самостійної роботи здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії :

- підготовка та оприлюднення наукових публікацій у періодичних виданнях, які включені до наукометричних баз, рекомендованих МОН, зокрема Scopus або Web of Science Core Collection;
- підготовка та оприлюднення наукових публікацій у наукових виданнях, включених до переліку наукових фахових видань України;
- участь у написанні колективних монографій;
- участь у міжнародних наукових, науково-практичних конференціях, форумах, конгресах, підготовка тез під керівництвом наукового керівника або лектора та виступ з науковою доповіддю;
- виступ на всеукраїнських наукових конференціях, засіданнях круглого столу, конгресах, форумах, семінарах молодих вчених з науковою доповіддю (повідомленням) у межах тематики навчальної дисципліни та публікація тез наукової доповіді або наукової статті за результатами виступу;
- підготовка наукової роботи в межах тематики програми для участі у конкурсах наукових робіт молодих учених;
- участь у конкурсах на отримання грантової підтримки наукових досліджень та стипендій, заснованих на честь видатних діячів науки, освіти, культури, громадських діячів, а також заснованих Президентом України, Кабінетом Міністрів України, державними чи недержавними органами, підприємствами, установами чи організаціями з обраної навчальної дисципліни;
- самостійне вивчення додаткової літератури та додаткових питань;
- робота з інформаційними ресурсами;

- підготовка до дебатів, дискусій, диспутів, судових дебатів, круглих столів, конференцій.
- підготовка наукових доповідей і оприлюднення їх на засіданнях кафедри та кафедральних методологічних нарадах;
- підготовка тез наукових доповідей, повідомлень і статей;
- підготовка до практичних занять;
- підготовка до лекцій (у разі проведення лекцій-диспутів, діалогових лекцій, лекцій-конференцій тощо);
- самостійне опрацювання тем лекцій та практичних занять;
- підготовка рефератів та інших видів індивідуальних робіт;
- підготовка до поточного контролю та іспитів;
- огляд науково-теоретичної літератури та робота з нею;
- конспектування, рецензування рекомендованої науково-методичної та монографічної літератури, тексту лекцій;
- підготовка індивідуальних завдань;
- складання бібліографічних описів;
- підготовка есе за вузькоспеціальною проблемною тематикою;
- підготовка до усної презентації та виступ з нею на засіданні кафедри або практичних заняттях;
- підготовка до іспиту за переліком питань, розробленим кафедрою.

Критерії та рівні оцінювання результатів навчання.

Визначення загальної успішності здобувача з навчальної дисципліни «Сучасні теоретико-правові питання охорони земель» складається з результатів:

- поточного контролю - максимально 30 балів;
- самостійна робота (індивідуальна робота) – максимально 10 балів;
- підсумкового (іспит) – максимально 60 балів.

Підсумковий контроль знань аспірантів

Оцінка за шкалою ECTS	Визначення	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за 100- бальною шкалою
A	Відмінно – відмінне виконання, лише з незначною кількістю помилоч	5	90 – 100
B	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками	4	80 – 89
C	Добре – у цілому правильна робота з певною кількістю незначних помилоч		75 – 79
D	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків	3	70 – 74
E	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії		60 – 69
FX	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як перескладати	2	35 – 59
F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота, обов’язковий повторний курс	1 – 34	

Література

Аграрне та земельне право України: сучасна парадигма і перспективи розвитку: *колективна монографія* / за ред. д.ю.н., проф. А. П. Гетьмана та д.ю.н., проф. Т. В. Курман. Харків: Юрайт, 2022. 576 с.

Антонова С. Є., Журик М. Є. Державний контроль за використанням і охороною земель: регіональний аспект. *Державне управління: Удосконалення та розвиток*. 2021. № 2. URL: http://www.dy.nayka.com.ua/pdf/2_2021/34.pdf

Балюк Г. І., Рахнянська Т. О. Землі оздоровчого призначення. Велика українська юридична енциклопедія: у 20 т. Т. 16: Земельне та аграрне право / редкол.: М. В. Шульга (голова), В. В. Носік, П. Ф. Кулинич (заст. голови), та ін.; Нац. акад. прав. наук України; Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків: Право, 2019. С. 285–290.

Балюк Г. І., Рахнянська Т. О. Землі природно-заповідного та іншого природоохоронного призначення. Велика українська юридична енциклопедія: у 20 т. Т. 16: Земельне та аграрне право / редкол.: М. В. Шульга (голова), В. В. Носік, П. Ф. Кулинич (заст. голови), та ін.; Нац. акад. прав. наук України; Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків: Право, 2019. С. 290–293.

Барабаш Н. П. Правове забезпечення цільового використання земель промисловості, транспорту, зв'язку, енергетики, оборони та іншого призначення. *Право і суспільство*. 2018. № 1. С. 133–138.

Барабаш Н. П. Проблемні аспекти закріплення поняття «землі промисловості, транспорту, зв'язку, енергетики, оборони та іншого призначення» у законодавстві України. *Молодий вчений*. 2017. № 6. С. 91–95.

Бондар О. Публічне управління у сфері використання та охорони земель в Україні: актуальні проблеми правового та інституційного забезпечення. *Право України*. 2020. № 5. С. 43 – 62.

Борденюк О. В. Правовий режим земель трубопровідного транспорту України: дис. ... канд. юрид. наук. Одеса, 2016. 196 с.

Бусуйок Д. В. Правове регулювання виникнення, здійснення та припинення прав на землю: навч. посібник за заг. ред. П. Ф. Кулинич. К. : Вид-во Європейського університету, 2010. 185 с.

Бусуйок Д. Управлінські та сервісні правовідносини в земельному праві України: монографія. Київ: Ніка-Центр, 2017. 352 с.

Велика українська юридична енциклопедія : у 20 т. Т. 16 : Земельне та аграрне право / редкол. : М. В. Шульга (голова), В. В. Носік, П. Ф. Кулинич (заст. голови) та ін. ; Нац. акад. прав. наук України ; Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України ; Нац. юрид. ун-т ім. Я. Мудрого. 2019. 696 с.

Гавриш Н., Степська О. Особливо цінні землі як об'єкт правової охорони. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. № 1. С. 102-106.

Гринько С.Д., Костяшкін І.О. Право власності на землю територіальних громад. *Університетські наукові записки*. 2020. № 6 (78), С.174-183.

Домброван Н. В., Ізбаш К. С. Сучасний стан впливу мораторію на продаж та відчуження землі сільськогосподарського призначення в Україні. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2019. № 4. Ч. 2. С. 116-120.

Дудка О. Про можливість оформлення права власності на ділянку державної власності за межами населеного пункту. *Землевпорядний вісник*. 2019. № 12. С. 61.

Земельне право України: навч. посіб. / І.І. Каракаш, В.Д. Сидор, Т.Є. Харитоновна та ін.; за ред. І.І. Каракаша і Т.Є. Харитоновної. Вид. 2-ге, переробл. і допов. Одеса: Юрид. літ., 2017. 588 с.

Земельне право : підручник. 3-тє вид., доп. і перероб.; за ред. М. В. Шульги. Харків : Юрайт, 2023. 592 с.

Ігнатенко І. В. Правове забезпечення зонування земель у межах населених пунктів: моногр. Харків: Фінарт, 2014. 274 с.

Ігнатенко І. В. Просторове планування як інструмент управління територіальним розвитком громади: правові аспекти. *Право і суспільство*. 2022. № 3. С. 130-135.

Ігнатенко І. В. Особливості правового регулювання використання штучно створених земельних ділянок для здійснення забудови територій. *Право і суспільство*. 2020. № 1. С. 221-227.

Каракаш І. І. Право власності на природні об'єкти та їх ресурси в Україні: монографія. Одеса: Юридична література, 2017. 438 с.

Коваленко Т. О. Юридичні дефекти правового регулювання земельних відносин в Україні: монографія. Київ: вид.-поліграф. центр «Київський університет»; Юрінком Інтер, 2013. 632 с.

Коваленко Т. Практика Європейського суду з прав людини як джерело земельного права України. *Юридична Україна*. 2016. № 11–12. С. 82–88.

Коваленко Т. Юридична природа статуту територіальної громади як джерела земельного права України. *Публічне право: науково-практичний юридичний журнал*. 2018. № 2. С. 199–207.

Ковда Н. І., Забарна Н. Р. Проблеми та перспективи реалізації земельної реформи в умовах децентралізації. Державне управління: Удосконалення та розвиток. 2020. № 1. URL: http://www.dy.nayka.com.ua/pdf/11_2020/102.pdf

Костяшкін І. О. Правове забезпечення соціальної функції права власності на землю в Україні: монографія. Хмельницький: Вид-во Хмельн. ун-ту упр. та права, 2016. 429 с.

Кузьменко Н.О. Рішення органів місцевого самоврядування в механізмі правового регулювання земельних відносин: моногр. Київ: Алерта, 2018. 264 с.

Кузьміна М. Проблеми створення об'єктів відновлюваної енергетики. *Підприємство, господарство і право*. 2018. № 12. С. 115–118.

Кулинич А. П. Землі міських територіальних громад: проблеми формування правового режиму: моногр. Київ: ТАЛКОМ, 2019. 267 с.

Кулинич А. П. Правовий режим міських територіальних громад в Україні: дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.06. Київ, 2019. 249 с.

Кулинич П. Ф. Правові проблеми охорони і використання земель сільськогосподарського призначення в Україні: монографія. Київ: Логос, 2011. 688 с.

Кулинич П.Ф. Земельна реформа в Україні: правові проблеми: моногр. Київ. Норма права. 2021. 308 с.

Лейба Л. В. Землі історико-культурного призначення. Велика українська юридична енциклопедія: у 20 т. Т. 16: Земельне та аграрне право / редкол.: М. В. Шульга (голова), В. В. Носік, П. Ф. Кулинич (заст. голови), та ін.; Нац. акад. прав. наук України; Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків: Право, 2019. С. 277–281.

Лісова Т. В Правове забезпечення відновлення земель: теоретичні і практичні проблеми: монографія. Харків: Юрайт, 2020. 396 с.

Лісова Т. В. Правове забезпечення землеустрою в Україні: моногр. Харків: ЗАТ «Харківська друкарня № 16», 2005. 168 с.

Малохліб О. С. Правові засади використання земельних ділянок для житлового будівництва: моногр. Харків: Юрайт, 2021. 176 с.

Набуття і реалізація прав на землю в Україні: навч. Посіб. за ред. І. І. Каракаша. Одеса: Юрид. літ., 2016. 332 с.

Носік В. В. Право власності на землю Українського народу: Монографія. Київ : Юрінком Інтер, 2006. С. 497.

Омельчук О. М., Чудик-Білоусова Н. І., Тараненко Л. С. Процедури набуття права власності на землю. *Університетські наукові записки*. 2020 № 6 (78), С. 158-173.

Осадчий С. Ю. Правові засади використання та охорони земель трубопровідного транспорту: дис. ... канд. юрид. наук. Харків, 2018. 212 с.

Посібник для підготовки до іспиту із земельного права / Д. В. Санніков, М.В. Шульга, В.І. Гордєєв та ін. Харків: Право, 2021. 376 с.

Правдюк В. М. Поділ земель за цільовим призначенням за законодавством України: моногр. Київ, 2018. 203 с.

Правові позиції Великої Палати Верховного Суду у спорах, що виникають із земельних правовідносин: посібник / Л.А. Швецова та ін. Харків, 2021. 908 с.

Ратушна С.І. Право спільної сумісної власності на земельну ділянку : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.06. Хмельницький, 2021. 251 с.

Ріпенко А. І. Використання земель для містобудівних потреб: теоретичні та практичні проблеми: моногр. Херсон: Гельветика, 2019. 496 с.

Сидор В. Д. Землі рекреаційного призначення. Велика українська юридична енциклопедія: у 20 т. Т. 16: Земельне та аграрне право / редкол.: М. В. Шульга (голова), В. В. Носік, П. Ф. Кулинич (заст. голови), та ін.; Нац. акад. прав. наук України; Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків: Право, 2019. С. 296–300.

Сидор В. Д. Методологічні засади та історичні передумови формування сучасного земельного законодавства і права України: моногр. Нац. ун-т «Одес. юрид. акад.». Чернівці: Технодрук, 2013. 207 с.

Ситнік Т. М. Правовий режим земель, зайнятих зеленими насадженнями у населених пунктах: дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2017. 234 с.

Таранова О.Т. Проблемні аспекти діяльності реєстру речових прав на нерухоме майно в Україні. *Дніпровський науковий часопис публічного управління, психології, права*. 2021. № 1. С. 140 – 143.

Терещук В. С. Правові засади використання і охорони земель морського транспорту в Україні: дис. ... канд. юрид. наук. Одеса, 2020. 187 с.

Тітова С. Особливості процесу формування земельного сервітуту та землі оборонного призначення. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Військово-спеціальні науки*. 2018. Вип. 2. С. 65-70.

Третяк А. М. Поняття та сутність землекористування оборони в Україні. *Землеустрій, кадастр і моніторинг земель*. 2018. № 3. С. 21-34.

Третяк Т.О. Добросусідство в земельному праві України: монографія. Київ: Алерта, 2019. 386 с.

Ущатовська О. І. Планування в земельному праві України: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.06 / Київ. нац. ун-ет ім. Т. Шевченка, Нац. юрид. ун-т ім. Я. Мудрого. Харків, 2019. 204 с.

Федчишин Д. В. Правове забезпечення використання та охорони земель громадської забудови: моногр. Харків, 2015. 248 с.

Федчишин Д. В. Реалізація та захист земельних прав в Україні: проблеми теорії та практики: монографія. Херсон: Гельветика, 2020. 418 с.

Харитонов Т. Є. Здійснення прав на чужі земельні ділянки в Україні: проблеми теорії та практики: моногр. Одеса: Юрид. літ., 2016. 424 с.

Хомінець С. В. Правове забезпечення підвищення родючості ґрунтів: моногр. Харків: Фінарт, 2015. 168 с.

Череміс О. О. Земельне правопорушення у сфері містобудування як підстава юридичної відповідальності: дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2021. 247 с.

Чирик А. О. Спільна часткова власність на земельну ділянку: монографія; за заг. ред. проф. М. В. Шульги. Харків: Юрайт, 2020. 172 с.

Шарапова С.В. Особливості комплексного використання та охорони земельних угідь. *Право і суспільство*. 2019. № 2 Ч. 1. С. 104-109.

Шарапова С.В. Правове забезпечення охорони земель лісгосподарського призначення. *Проблеми законності*. 2017. № 139. С. 155-163.

Шарапова С.В. Збереження земель лісогосподарського призначення та лісів України: окремі аспекти правового регулювання. *Право і суспільство*. 2022. №4. С.259-263.

Щербина М. С. Принцип єдності юридичної долі земельної ділянки та об'єктів нерухомості, які на ній розташовані: дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2016. 200 с.

Нормативно-правові акти

Конституція України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text>.

Земельний кодекс України від 25.10.2001 р. № 2768-ІІІ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#Text>.

Водний кодекс України від 06.06.1995 р. № 213/95-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/213/95-%D0%B2%D1%80#Text>

Кодекс України про надра від 27.07.1994 р. № 132/94-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/132/94-%D0%B2%D1%80#Text>

Концепція Загальнодержавної цільової програми використання та охорони земель: розпорядження Кабінету Міністрів України від 19 січня 2022 р. № 70-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/70-2022-%D1%80?find=1&text=%D0%B7%D0%B1%D0%B5%D1%80#Text>.

Лісовий кодекс України від 21.01.1994 р. № 3852-ІІІ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3852-12#Text>

Положення про Державну службу України з питань геодезії, картографії та кадастру: постанова Кабінету Міністрів України від 9 грудня 2021 р. № 1302. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1302-2021-%D0%BF#Text>

Порядок державної реєстрації речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень: затв. Постановою Кабінету Міністрів України від 25.12.2015 р. № 1127 (в ред. від 23.08.2016 р. № 553). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1127-2015-%D0%BF#n236>.

Порядок доступу до Державного реєстру речових прав на нерухоме майно: затв. Постановою Кабінету Міністрів України від 25.12.2015 р. № 1127 (в ред. від 06.06.2018 р. № 484). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/484-2018-%D0%BF#n548>

Порядок надання інформації з Державного реєстру речових прав на нерухоме майно: затв. Постановою Кабінету Міністрів України від 25.12.2015 р. № 1127 (в ред. від 26.06.2019 р. № 599). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/599-2019-%D0%BF#n43>

Про архітектурну діяльність: Закон України від 20.05.1999 р. № 687-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/687-14#Text>.

Про благоустрій населених пунктів: Закон України від 06.09.2005 р. № 2807-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2807-15#Text>.

Про використання земель оборони: Закон України від 27.11.2003 р. № 1345-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1345-15#Text>.

Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення системи управління та дерегуляції у сфері земельних відносин: Закон України від 28 квітня 2021 року № 1423-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1423-20#n412>

Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вирішення питання колективної власності на землю, удосконалення правил землекористування у масивах земель сільськогосподарського призначення, запобігання рейдерству та стимулювання зрошення в Україні. Закон України від 10.07.2018 р. № 2498–VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2018. № 37. Ст.277.

Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відновлення системи оформлення прав оренди земельних ділянок сільськогосподарського призначення та удосконалення законодавства щодо охорони земель: Закон України від 19 жовтня 2022 року № 2698-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2698-IX#Text>

Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо збереження лісів: Закон України від 20 червня 2022 року № 2321-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2321-20#Text>

Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо особливостей регулювання земельних відносин в умовах воєнного стану : Закон України від 12 травня 2022 року № 2247-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2247-20#Text>

Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо створення умов для забезпечення продовольчої безпеки в умовах воєнного стану : Закон України від 24 березня 2022 року № 2145-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-20#Text>.

Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо умов обігу земель сільськогосподарського призначення: Закон України від 31 березня 2020 року № 552-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/552-20#Text>

Про Генеральну схему планування території України: Закон України від 07.02.2002 р. № 3059-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3059-14#Text>.

Про Державний земельний кадастр: Закон України від 07.07.2011 р. № 3613-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3613-17#Text>

Про державний контроль за використанням та охороною земель: Закон України від 19.06.2003 № 963-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/963-15#Text>

Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обмежень: Закон України від 01.07.2004 р. № 1952-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1952-15#Text>

Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень: постанова Кабінету Міністрів України від 25.12.2015 р. № 1127. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1127-2015-%D0%BF#Text>

Про деякі заходи щодо збереження та відтворення лісів : Указ Президента України від 7 червня 2021 року № 228/2021. *Офіційний вісник України*. 2021. № 46. Ст. 2843.

Про деякі питання виконання підготовчих і будівельних робіт: Постанова Кабінету Міністрів України від 13.04.2011 р. № 466. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/466-2011-п#Text>.

Про затвердження Переліку об'єктів будівництва, для проєктування яких містобудівні умови та обмеження не надаються: Наказ Мінрегіон України від 6.11.2017 р. № 289. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1437-17>.

Про затвердження переліку особливо цінних ґрунтів: наказ Держкомзему від 06 жовт. 2003 р. № 245. *Офіційний вісник України*. 2003. № 45. Ст. 2369.

Про затвердження Положення про моніторинг земель: постанова Кабінету Міністрів України від 20.08.1993 р. № 661. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/661-93-%D0%BF#Text>

Про затвердження Порядку ведення Державного земельного кадастру: постанова Кабінету Міністрів України від 17 жовтня 2012 р. № 1051. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1051-2012-%D0%BF#Text>

Про затвердження Порядку ведення Державного реєстру речових прав на нерухоме майно: постанова Кабінету Міністрів України від 26 жовтня 2011 р. № 1141 (в редакції від 06 червня 2018 р. № 484). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1141-2011-%D0%BF#Text>

Про затвердження Порядку видачі будівельного паспорта забудови земельної ділянки: Наказ Мінрегіону України від 05.07.2011 р. № 103. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0902-11#Text>.

Про затвердження Порядку переведення дачних і садових будинків, що відповідають державним будівельним нормам, у жилі будинки: Постанова Кабінету Міністрів України № 321 від 29.04.2015 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/321-2015-п#Text>.

Про затвердження Порядку проведення обстеження прийнятих в експлуатацію об'єктів будівництва: Постанова Кабінету Міністрів України від 12.04.2017 р. № 257. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/257-2017-п#Text>.

Про затвердження Типових правил благоустрою території населених пунктів : Наказ Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 27.11.2017 р. № 310. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1529-17#Text>

Про землеустрій: Закон України від 22.05.2003 № 858-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 36. ст. 282.

Про землі енергетики та правовий режим спеціальних зон енергетичних об'єктів: Закон України від 09.07.2010 р. № 2480-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2480-17#Text>.

Про індустриальні парки: Закон України від 21.06.2012 р. № 5018-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5018-17#Text>.

Про меліорацію земель: Закон України від 14.01.2000 р. № 1389-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1389-14#Text>

Про містобудівний кадастр: Постанова Кабінету Міністрів України від 25.05.2011 р. № 559. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/559-2011-п#Text>.

Про морські порти України: Закон України від 17.05.2012 р. № 4709-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4709-17#Text>.

Про оренду землі: Закон України від 06.10.1998 р. № 161-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/161-14#Text>

Про основи містобудування: Закон України від 16.11.1992 р. № 2781-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2780-12#Text>.

Про охорону земель: Закон України від 19 червня 2003 р. № 962-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 39. Ст. 349.

Про охорону культурної спадщини: Закон України від 8 черв. 2000 р. № 1805-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2000. № 39. Ст. 333.

Про охорону навколишнього природного середовища: Закон України від 25.06.1991 р. № 1264-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12>

Про порядок виділення в натурі (на місцевості) земельних ділянок власникам земельних часток (паїв): Закон України від 05.06.2003 р. № 899-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/899-15#Text>

Про природно-заповідний фонд України: Закон України від 16 черв. 1992 р. № 2456-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 34. Ст. 502.

Про регулювання містобудівної діяльності: Закон України від 17.02.2011 р. № 3038-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3038-17#Text>.

Про транспорт: Закон України від 10.11.1994 р. № 232/94-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/232/94-вр#Text>.

Про трубопровідний транспорт: Закон України від 15.05.1996 р. № 192/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/192/96-вр#Text>.

Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Зеленчук та Цицюра проти України» від 22.05.2018 р., заяви № 846/16 та № 1075/16. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_c79#Text

Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Вищого адміністративного Суду України у справі щодо офіційного тлумачення положень частини 1 статті 143 Конституції України, пп. «а», «б», «в», «г» ст. 12 Земельного кодексу України, пункту 1 частини 1 статті 17 Кодексу адміністративного судочинства України по справі № 1-6/2010 від 01.04.2010 р. № 10-рп/2010. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v010p710-10#Text>

Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 51 народного депутата України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень статті 92, пункту 6 розділу X «Перехідні положення» Земельного кодексу України (справа про постійне користування земельними ділянками) по справі № 1-17/2005 від 22.09.2005 р. N 10-рп/2010. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v005p710-05#Text>

РЕКОМЕНДОВАНІ ІНТЕРНЕТ - РЕСУРСИ

Офіційний портал Верховної Ради України [Електронний ресурс] – Режим доступу: [http:// rada.gov.ua/](http://rada.gov.ua/)

Офіційний сайт Державної служби України з питань геодезії, картографії та кадастру [Електронний ресурс] – Режим доступу: [http:// www. land.gov.ua/](http://www.land.gov.ua/)